
BOMBA TU VYBUCHNE KAŽDÝ DRUHÝ DEŇ, ŠVÉDSKOM OTRIASA NÁSILIE GANGOV

Av: Tomas Vasilko

14 november 2019

”Dennik N”

<https://dennikn.sk/1651511/bomba-tu-vybuchne-kazdy-druhy-den-svedskom-otriasa-nasilie-gangov/?cst=36d35688c3c9dbd278e18f366bbc4e49d16e86d3>

Nedladdat från: <http://www.ardavan.se>

Bomba tu vybuchne každý druhý deň, Švédskom otriasa násilie gangov

Polícia hovorí o šťastí, že pri výbuchoch tento rok ešte nikto nezomrel.

Väčšina vyspelých krajín si nevedie štatistiku, koľko útokov granátov či bômb sa za rok stane. Z prostého dôvodu – k takýmto udalostiam dochádza veľmi zriedkavo až vôbec.

Je však jedna výnimka. Vo Švédsku to začali oficiálne rátať v roku 2017 po tom, čo bomby a granáty čoraz viac začali používať gangy najmä z chudobných, prevažne imigrantských predmestí miest ako Malmö, Štokholm či Göteborg.

Posledné týždne sa tieto útoky stali hlavnou témou v krajine. Za dva mesiace došlo k 30 explóziám, z čoho vyplýva, že k výbuchu dôjde vo Švédsku každý druhý deň. Celkovo tento rok doteraz narátali 100 prípadov, dvakrát toľko ako pred rokom. Ďalších 78 výbušnín polícia zneškodnila.

„Vo Švédsku žije 10 miliónov ľudí a neviem o žiadnom inom prípade rozvinutej krajiny s takouto štatistikou,“ povedala analytička Ylva Ehrlin podľa britského Guardianu.

Ak to odborníci prirovnávajú k nejakej krajine, spomínajú Mexiko, kde prebieha trinásť rokov drogová vojna.

„Žiadna krajina v západnej Európe sa ani vzdialene nepribližuje k Švédsku, pokiaľ ide o násilné explózie. Čo sa týka strelby, Švédsko má najvyššiu mieru zranení a úmrtí strelnými zbraňami medzi mladými od 15 do 29 rokov v západnej Európe,“ povedal pre Denník N kriminológ Ardavan Khoshnood z univerzity v meste Lund.

Populárne granáty a bomby

Prečo sú bomby a granáty medzi gangmi vo Švédsku také populárne?

Podľa odborníkov hlavným dôvodom siahnutia členov gangov po granátoch či bombách nie je snaha niekoho zabiť, ale len vystrašiť členov nepriateľských gangov, prípadne ich rodiny. Väčšinou preto dôjde k výbuchom pred opustenými budovami či autami.

Bomby bývajú rôzne: niektoré sú len silnejšie petardy, v iných prípadoch ide o vážne podomácky vyrobené výbušniny.

Často sa používajú granáty, ktoré sem prepašovali z Balkánu, kde ich mnoho zostalo po vojnách. Tento rok však odborníci vidia trend, že členovia gangov čoraz viac začínajú používať podomácky vyrobené bomby.

Hlavným dôvodom bombových útokov je vojna medzi gangmi a kultúra pomsty. „Niekedy sa na pôvod sporu dávno zabudlo a ide už len o odplatu,“ povedala Linda Staafová, šéfka kriminálnej spravodajskej jednotky, pre AFP.

No dodáva, že za útokmi bývajú aj milenecké trojuholníky či proste iba zábava pre mladých.

Riziko nižšie

Presné dôvody však často polícia nezistí. Svedkovia nespolupracujú, funguje tu kultúra mlčania, kde sa vnútorné spory riešia medzi sebou a nie na polícii. Vyšetří sa jeden prípad z desiatich.

„Gangy sa vyzbrojujú novými zbraňami a násilie narastá. Keď nové zbrane získa jeden gang, ten druhý si vylepší arzenál ešte viac. Preto sa teraz nachádzame v ére, keď sú granáty bežné,“ hovorí kriminológ Ardavan Khoshnood.

Podľa neho majú granáty a bomby aj ďalšiu výhodu – pre útočníka sú bezpečnejšie.

„Môžete ich použiť v noci, keď je v uliciach málo policajtov. Môžete umiestniť výbušninu pred budovu, odísť autom preč a vybuchne o desať minút. Riziko, že vás chytia, je oveľa nižšie v porovnaní so strelnou zbraňou,“ dodáva.

Polícia hovorí o „ohromnom šťastí“, že tento rok pri výbuchoch zatiaľ nezahynul ani jeden človek. Nie vždy to tak bolo. Vlni zahynul v Štokholme muž, pretože vzal zo zeme granát, o ktorom si myslel, že to je hračka.

Dochádza však k zraneniam. V univerzitnom meste Lund nedávno zranil výbuch pred obchodom študentku.

Júnová explózia v meste Linköping zasa poškodila bytovku a zranila 20 ľudí. Bola 30- až 40-krát silnejšia ako bežné bomby, ktoré gangy používajú. Polícia hovorila o „zázraku“, že nikto nezomrel.

15-roční pred pizzeriou

To sa však nedá povedať o strelbe. Kým bomby a granáty používajú gangy hlavne na to, aby zastrašili „nepriateľov“, na ich odstránenie siahajú po strelných zbraňach.

Smutný víkend má za sebou Malmö, ktoré je najviac známe gangmi. Neznámy páchateľ zastrelil v sobotu večer pred pizzeriou jedného 15-ročného chlapca, jeho rovnako starý kamarát je vo vážnom stave. Obete polícia poznala, pretože mali kriminálnu minulosť.

Na mieste útoku obyvatelia zapalovali sviečky. Okrem toho v sobotu v meste vybuchlo jedno auto a jednu ženu sa pokúsili zavraždiť na autobusovej zastávke.

Švédsko podľa štatistík patrí k miernemu nadpriemeru v EÚ, pokiaľ ide o počet vražd na obyvateľa. Celkovo tu počet vražd od deväťdesiatych rokov klesol, aj keď posledné roky došlo k nárastu. Klesajú hlavne vraždy v rodinách.

Násilie gangov, naopak, stúpa. V roku 2011 pri podobných strelbách zahynulo 17 ľudí, vlni bol ich počet 43. Tento rok je to zatiaľ 33 osôb pri 268 strelbách (o štyri menej ako o takomto čase pred rokom).

Ich krajinou je gang

Švédská polícia nevedie etnické údaje páchatel'ov zločinov. Podľa odborníkov však k útokom dochádza na chudobnejších predmestiach veľkých švédskych miest, kde žije mnoho potomkov imigrantov.

„Vyrastali vo Švédsku a sú zo sociálno-ekonomicky slabých skupín a oblastí, mnohí sú druho- a treťogenerační imigranti,“ povedala policajná dôstojníčka Linda Straafová pre BBC. Dodáva však, že to bežne nie sú prisťahovalci, ktorí do krajiny prišli od roku 2015 počas veľkej imigrantskej vlny do Európy. Švédsko vtedy prijalo na počet obyvateľ'ov najviac utečencov.

Podľa kriminológa Amira Rostamiho etnicita v tomto nehrá veľkú rolu. „Keď robím rozhovor s členmi gangov, ich novou krajinou je gang. Gang je ich novou identitou,“ povedal pre BBC.

Khoshnood hovorí, že vek typického člena gangu je 15 až 33 rokov.

„Nie je vzdelaný a skončí iba povinnú školskú dochádzku. Nemá prácu, zvyčajne je slobodný. Väčšina členov je z takzvaných chudobných predmestí s vysokou nezamestnanosťou. Absolútna väčšina z nich sú prvo- a druhogenerační imigranti,“ povedal akademik, ktorý sa narodil v Iráne.

Dáni zaviedli kontroly

Švédská vláda ešte koncom septembra prijala 34-bodový plán na boj so súčasným násilím. Okrem iného v ňom zvyšuje právomoci polície pri prehľadávaní domov či sledovaní šifrovanej komunikácie.

Polícia v pondelok oznámila, že vytvorí špeciálnu jednotku na boj s týmito gangmi. Operáciu nazvala Inovät'.

Násilie medzitým expanduje aj do susedného Dánska. V hlavnom meste Kodaň, ktoré so švédskym Malmö spája most známy aj z rovnomenného seriálu, došlo tento rok k 13 výbuchom. Polícia za nimi videla práve švédske gangy.

Tento týždeň Dáni dočasne zaviedli kontroly na hraniciach so Švédskom. Oznámili, že budú hľadať výbušniny, zbrane a drogy.